

Husitské revoluční hnutí bylo dovršením dlouhého společenského vývoje v českých zemích a rovněž literatura husitské doby rozvíjela podněty pokrokového křídla slovesné tvorby 14. století. Tyto literární souvislosti se ovšem nejeví vždy na první pohled dosti zřetelně a musíme je často odhalovat literárněhistorickým rozbořem, u některých činitelů je však předjímání pozdějšího husitství evidentní, a proto je označujeme jako Husovy předchůdce.

Působili v druhé polovině a hlavně na konci 14. století. S Husem je spojuje na prvním místě snaha odhalovat a veřejně kárat zlořády v soudobé společnosti a zejména v církvi, jako byla ziskuchtivost, rozmařilost a nemravný život. Jednu skupinu sbližuje s Husem i forma kazatelského působení – byli to kazatelé, kteří užívali kazatelny jako veřejné tribuny k šíření kritických snah a reformních myšlenek. Jejich činnost docházela zprvu podpory od krále Karla IV. i Václava IV. a od vysokých církevních hodnostářů, později však byli často stíháni církevní mocí, protože jejich opravné snahy ohrožovaly nejen postavení jednotlivých duchovních, ale i autoritu celé církve (Konrád Waldhauser, Jan Milíč z Kroměříže, Matěj z Janova). Druhou skupinu tvořili učení teologové působící na universitě (Vojtěch Raňků z Ježova, Jan z Mýta, Štěpán z Kolína); pod vlivem jejich názorů, často radikálních, ba i revolučních, vyrůstal Jan Hus a celá řada kazatelů, kteří později působili na venkově a pomáhali tam vytvářet ovzduší, z něhož vyšlo husitské revoluční hnutí. V Praze byla kazatelským střediskem tohoto hnutí od sklonku 14. století Betlémská kapele, kolem níž se soustředili kazatelé i teologové.

Největší proslulosti z Husových předchůdců nabyt Jan Milíč z Kroměříže. Po jeho smrti se vytvořil mezi stoupenci reformních snah Milíčův kult a slavný kazatel našel i dva životopisce. Přímou v prostředí stoupenců reformních myšlenek vzniklo *Vyprávění o Milíčovi*, složené jedním z Milíčových žáků, Matějem z Janova. Protože přináší zajímavé údaje o Milíčově životě a zároveň ukazuje, jak si představoval konec 14. století ideál stoupence reformního hnutí, uvádíme jím ukázky z děl Husových předchůdců.

VYPRÁVĚNÍ O MILÍČOVI OD MATĚJE Z JANOVA

Toto vyprávění je vloženo do hlavního spisu Matěje z Janova *Regulae Veteris et Novi testamenti* (Pravidla Starého a Nového zákona; viz dále na s. 63), a to za 5. traktát 3. knihy. Tvoří zde úvod k Milíčovu latinskému spisku o Antikristu, který Matěj z Janova připojil k svému dílu a tak zachoval pro budoucnost. (Viz dále na s. 55.)

Přibližně současně s *Vyprávěním o Milíčovi od Matěje z Janova* vznikl i roz-